

Lærende møder og konferencer i praksis

Af Tina Buchtrup Pipa og Henriette Louise Jakobsen

Den 7. 3. 2006 blev den sidste nye forskning indenfor emnet: "at gøre møder og konferencer mere lærende" præsenteret. Lærende møder og konferencer er et forskningstema som Learning Lab Denmark (LLD), den multidisciplinære forskningsenhed på Danmarks Pædagogiske Universitet, beskæftiger sig med.

Tina Buchtrup Pipa
Det Kongelige Bibliotek
tjp@kb.dk

Henriette Jakobsen
Danmarks Designskoles Bibliotek
henriette.jakobsen@dkds.dk

De kalder det "facilitering af vidensprocesser mellem mennesker", og arbejder med at skabe ny viden og nye teknikker til videndeling og videnskabelse i organisationer.

Det drejer sig om at skabe mere lærende møder og konferencer, men også om at skabe mere effektive møder og konferencer.

DF har venligt givet et bidrag til konferencebyret for den ene af os. Det takker vi for og kvitterer med disse indtryk som måske kan inspirere andre, som det har inspireret os!

Ved du hvilke møder du holder og deltager i, og hvorfor?

Der holdes mange møder, temadage og konferencer, og der spindes mange ender over formålet med møderne og resultaterne af dem. Det er ikke vores ærinde at foreslå, at mødefrekvensen skal begrænses drastisk eller at alle møder skal underlægges større didaktiske planer. Men vores egne erfaringer – og nu LLDs forskningsresultater – giver anledning til at stille spørgsmål, om vi udnytter møder mellem kollegaer på arbejdspladsen og i vores branche optimalt?

På forskningsbibliotekerne forlanger vi en meget høj kvalitet af os selv og hinanden, i den daglige drift, i udviklingsopgaver, samt ikke mindst i mødet med vores brugere. Er vi lige så opmærksomme på at kvalitetssikre den tid, vi bruger på at mødes med hinanden?

Kan vi udnytte tiden bedre og har vi altid gjort os tilstrækkeligt klart, hvad formålet er med et møde og hvilken form, der bedst fremmer dette mål?

Mødet og konferencens typologi er kompleks. For det første er der flere overordnede typer: møder, temadage, konferencer og kurser. De kan variere på lokalitet, varighed, deltager-typer og -antal.

For det andet er der forskellige målgrupper og deltager typer: de nære eller mere fjerne kollegaer, side- over- og underordnede kollegaer, branchekollegaer og udefrakommende partnere.

For det tredje kan man mødes om en eller mange konkrete opgaver. Det kan være postmøder, problemløsende, planlæggende og besluttende møder. Møderne kan tilføre ny viden, opdatere viden, være udvekslinger af holdninger og værdier eller procesorienterede. Det mere indirekte formål eller læringsmålet kan ligeledes være mangfoldigt. Det kan være at levere og modtage informationer, at skabe fælles værdier og strategi er, at belære eller at skabe rum for kritisk diskussion og læring, måske innovation.

Typografien kan gøres langt mere udbygget og relevant for din egen institution. Pointen er, at en reflekteret strategi for deltagelse såvel som tilrettelæggelse af møder, temadage og konferencer kan optimere ressourceudnyttelsen

og udbyttet for såvel værten som for deltagerne. Med andre ord: jo tydeligere formålet med mødet er, jo større sandsynlighed er der for, at målet nås.

En lokal minianalyse af behovet for møder kan udpege hvilke møder, der er nødvendige og hvilke man evt. kunne springe over og erstatte med anden udveksling. Møder skal ikke afskaffes, men de skal holdes og planlægges med kritisk omtanke, og man skal give den nødvendige, og ofte underprioriterede tid til selve mødeforberedelsen, konkluderer LLD. Generelt anbefaler de en bevægelse fra belærende til lærende møder. Henrik Herlau fra CBS påpeger samme præmisser for "det gode møde", når han i artiklen "Derfor hader vi møder" skriver: "Dårlige møder har tre fælles træk: De mangler et klart defineret mål. De mangler klart definerede ressourcer. De mangler klar ledelse".

Learning Lab Denmark har med deres systematiske undersøgelser dokumenteret, at møde- og conferenceformen kan være en central medspiller i skabelsen af rammer for læring. Det er rammer, der skal skabe involveret mødedeltagelse, medejerskab og øget viden.

Værktøjer til inspiration

Denne artikels titel "Lærende møder og konferencer i praksis" er også navnet på det hæfte, der blev udgivet på konferencedagen og som sammenfatter projektets resultater. Det

Vi vil ikke foreslå revolutioner, men vi vil gerne foreslå, at vi forsøger med små ændringer, der finder deres videnskabelige begrundelse i viden, om hvordan vi lærer og udveksler viden. Det kan måske revolutionere udbyttet!

På forskningsbibliotekerne forlanger vi en meget høj kvalitet af os selv og hinanden, i den daglige drift, i udviklingsopgaver, samt ikke mindst i mødet med vores brugere. Er vi lige så opmærksomme på at kvalitets-sikre den tid, vi bruger på at mødes med hinanden?

er en god lille håndbog i hvilken 17 konkrete teknikker beskrives på kogeplansplan og gode råd og overvejelser fremlægges. Det inkluderer fx "kollegaskilsmissen", som tvinger deltagerne til at tale og mødes med andre, end de sædvanlige og "talerbordet", hvor oplægs-holdere opholder sig efter oplægget, så alle der efterfølgende vil tale med vedkommende, har mulighed og rum for det.

I tillæg til dette hæfte kan man fra projekt-leder lektor Ib Ravns hjemmeside på LLD downloade flere nyttige tekster.

DF og DF fora arrangementerne

DF holder årsmøder, vinterinternater og møder for forafmænd. Dem har vi selv deltaget i og haft glæde af. De seks interessefora holder temadage og konferencer. Såvel DF som fora holder hertil en række planlægnings- og beslutningsmøder samt såkaldte ordinære bestyrelsesmøder.

Et forum har et interesseområde. Fora arrangementerne er derfor som regel faglige og opbygget om et afgrænset emne. Det kan være en god indgang til at komme mere i dybden og give plads for – og fordre deltagernes aktive deltagelse. De store årsmøder er naturligt branchemøder, der appellerer til en bredere målgruppe og som regel har en politisk og en udviklingsorienteret dimension.

Det faglige

På de store møder kommer der ofte eksperter. Det forventer vi. De taler en time hver og fremviser (for mange) powerpoints. Oplæggene efterfølges som regel af et par spørgsmål fra udvalgte, ofte kendte biblioteksledere eller folk med særinteresser. Ved diskussion er formen på grund af deltagerantallet, de fysiske rammer, tiden afsat og ikke mindst kulturen ofte præget af, at de samme kommer med lidt længere indlæg, hvor positioner sættes op og politiske kæphestes luftes, og langt de fleste kun lytter. Deltagerne er tilskuere. De lytter, eller foretager, hvad professor i pædagogik Mads Hermansen kalder, associative sløjfer, dvs. man hører en ting, stopper med at lytte en tid, og foretager en indre dialog og bearbejdning af den nye viden, der på den ene eller anden måde har inspireret ind i egen kontekst – i en sløjfe – for derefter at vende tilbage til oplægget, måske 5 powerpoints senere. Det er det gode fravær. Det måske mere udbredte fravær er manglende koncentration og opmærksomhed.

På årsmøder og faglige temamøder er der meget, der skal nås på kort tid. Mange kommer helt berettiget for at få fyldt nyt på, og det der begrundes og legitimerer deltagelse og bevilling kan netop være besøget fra de faglige eksperter. Vi vil ikke foreslå revolutioner, men vi vil gerne foreslå, at vi forsøger med små ændringer, der finder deres videnskabelige

begrundelse i viden, om hvordan vi lærer og udveksler viden. Det kan måske revolutionere udbyttet!

Fra LLDs forskningsprojektet vil vi til DF fremhæve to forslag:

- Knæk et foredrag på 45. min. over i to bidder. Folk kan kun koncentrere sig i 20-30 minutter ad gangen. "Knækket" kan fx bestå af 5 minutters summe pause, hvor man enten kan vende indtrykkene med sidemand eller man kan skrive et spørgsmål eller en kommentar på et kort. Foredraget genoptages, og mødelederen udvælger og stiller et par af spørgsmålene til sidst. Det er måske de spørgsmål, der er flest, der har stillet eller et spørgsmål med en skæv vinkel.
- Lav foredraget om til et interview. Intervieweren kan guide den udefra kommende ind på de emner i oplægget, der er mest brancheinteressante og omgå længere udredninger af deres egne min der om biblioteksbrug og gode råd, der ofte gives på lægmandsbasis. Intervieweren kan endvidere inddrage publikum.

Det i pauserne

De fleste, der har deltaget på temadage og konferencer, har oplevet, at pauserne kan være mindst lige så givtige som de egentlige

Betydningen af pauser er ikke ny viden, men vi vil foreslå, at man med enkle virkemidler bruger pauserne mere bevidst, således at alle deltagere har en chance for at få noget mere ud af dem end kaffe og kage.

Vi besluttede at Creating Knowledge IV skulle være en lærende konference.

Hvordan gør vi det så – ja, kom selv og se..... www.ck-iv.dk. Du kan deltage alle tre konferencedage eller nøjes med den første!

programpunkter. Her netværkes. I pauserne kan man vende fælles ideer og udfordringer eller simpelthen skabe sociale bånd og den personlige kontakt, der ofte er forudsætningen for at større tværinstitutionelle, til tider ambitiøse satsninger kan foretages. Betydningen af pauser er ikke ny viden, men vi vil foreslå, at man med enkle virkemidler bruger pauserne mere bevidst, således at alle deltagere har en chance for at få noget mere ud af dem end kaffe og kage. Pausenetværk til konferencer er typisk gamle kollegaer, der møder andre gamle åndsfæller. Det er langt sværere for nye at møde gamle eller andre nye. Det afholder måske nogle helt fra at deltage og blive medlem af – i dette tilfælde, Danmarks Forskningsbiblioteksforening.

Vi vil foreslå en form for mentorordning, hvor man som mentor fx kunne have ansvaret for at mødes med en kollega en dag, eller i en til to pauser. Når man tilmelder sig et arrangement, kan man som ny tilmelde sig ordningen. Man kunne også introducere bordkort til frokosten, eller indtage kaffen i forudbestemte grupper.

DF møder og DF foreningen har plads til flere nye og flere yngre aktive medlemmer, og til flere medlemmer fra en bredere vifte af faggrupper!

Skal vi nu til at arbejde i pauserne?

Når vi i vores fora og bredere har talt om lærende møder og konferencer, er det tydeligt, at der er helt forskellige forventninger og årsager til deltagelse i konferencer. For nogle er det belønningen på et års hårdt arbejde. Det er et frynsegode, hvor man glæder sig til at se kendte ansigter, spise god mad og til uforpligtende at blive opdateret på de nyeste udviklingstrends. I den anden ende af kontinuummet

– måske som et generationsskifte – betragtes konferencer som en vigtig del af arbejdet.

Som medarbejder har man travlt med diverse projekter og deadlines. Konferencer skal give noget direkte til dette arbejde, enten fagligt eller i form af kontakter – ellers har man ikke tid til at deltage. Og for rigtigt at have fået noget ud af den nye information, der bliver leveret, skal man selv arbejde med den for at tilegne sig den. Det må meget gerne foregå på selve konferencen, dels fordi det optimerer outputtet, bl.a. fordi man diskuterer med andre end man plejer og dels fordi man ikke har tid til at bearbejde konferencestof, når man kommer hjem til to dages ubesvarede mails.

Creating Knowledge IV – en lærende konference

Vi deltog i LLDs forskningsrapporteringskonference, fordi vi mener mødeafholdelse generelt er et område, der kan udvikles, og specifikt fordi vi i DF Forum for Brugeruddannelse i år er værter for Creating Knowledge IV, d. 16. - 18. august 2006 i København. Konferencen, der er iværksat af Nordinfolit og hvert andet år har flyttet mellem de nordiske lande, har i år temaet: *Empowering the student through cross institutional collaboration*. Det vil sige konferencen fokuserer på, hvordan diverse akademiske supportenheder, så som pædagogisk didaktiske centre, skrivecentre, biblioteker og de hårdt pressede faglige undervisere og studieledere kan samarbejde om at højne de studerendes faglighed, og styrke deres studieteknik og -trivsel. Her forsøger vi som biblioteksrepræsentanter at agere forandringsagenter. Vi vil gerne i forlængelse af bibliotekstraditionen vise nye veje og skabe grobund for samarbejde.

Vi besluttede at Creating Knowledge IV skulle være en lærende konference. Man kan hyre udefrakommende konsulenter, der kan planlægge og facilitere det hele. Det koster en masse penge, og ville afkoble os fra selve arbejdet med indholdet og indholdets forbindelse til formen. Vi kunne blive tilskuere til vores eget arrangement. I stedet har vi derfor i DF Forum for Brugeruddannelse, som en del af bestyrelsesmedlemmernes almindelige strategi for kobling til forskningsbaseret viden, allieret os med Nicoline Jacoby Petersen.

Nicoline er ansat på Learning Lab Denmark i et ph.d. stipendium om nye conferenceformer, og hendes forskningsinteresse er at udforske konferencen som et læringsrum, hvor deltagerinvolvering og dramaturgiske modeller tages i anvendelse. Hun deltager i vores konference lige fra de tidlige idémøder, programplanlægning og indtil konferencen løber af stablen. Vi er hendes datamateriale, hun hjælper os med processen.

Hvordan gør vi det så – ja, kom selv og se..... www.ck-iv.dk. Du kan deltage alle tre konferencedage eller nøjes med den første! Forskningen har for længst vist, at den passive tankpasserpædagogik ikke understøtter læring optimalt. Nye og andre didaktiske elementer kan tages i brug og skabe bedre betingelser for læring. For konferencer er opmærksomhed et nøgleord. Denne opmærksomhed kan fx skabes gennem anvendelse af dramaturgiske virkemidler, idet dramaturgiens forskellige modeller netop arbejder med at bearbejde og holde tilskuernes og deltagernes opmærksomhed fast. Tænk hvis vi sad på kanten af stolen til næste konference og bare ikke kunne vente på at høre det næste indlæg

FORFATTERFAKTA

Tina Buchtrup Pipa

Cand.scient. pol. Koordinator for Brugeruddannelse / Forskningsbibliotekar.
Det Kongelige Bibliotek, Nationalbibliotek og Københavns Universitetsbibliotek.
Formand i DF Forum for Brugeruddannelse.

Henriette Jakobsen

Bibliotekar, Konstitueret biblioteksleder.
Danmarks Designskoles Bibliotek.
Bestyrelsesmedlem i DF Forum for Brugeruddannelse.

Referencer

Elsborg, S. & Ravn, I. (2006). Lærende møder og konferencer i praksis. Peoples Press, Hæftet.

Herlau, H. (2003). "Derfor hader vi møder". Magisterbladet august 2003, nr. 214. Lokaliseret 11.04.06 på: www.magisterbladet.dk/sw13759.asp.

Learning Lab Denmark. Lokaliseret 11.04.06 på: www.dpu.dk/site.asp?p=7931